

קיבלה חיים במתנה

מה עובר בראש של אמא לחמישה, שמחליטה יום אחד לקום ולתרום כליה למישהי שלא הכירה קודם? ומה מרגישה אישה שכל חלומה הוא להביא ילדים לעולם, אבל כליותיה קורסות במהלך טיפולי ההפריה הממושכים? ליווינו את נעה אופטובסקי ואלה פיזוב, שסיפור ההיכרות יוצא הדופן שלהן, הפך אותן לאחיות

נעם ברקן
פורסם: 6.9.15

נעה אופטובסקי ואלה פיזוב בבית החולים | צילום: גיל נחושתן

היה רגע אחד של פחד שהקפיא את ליבה של נעה אופטובסקי כששכבה על שולחן הניתוחים בבית החולים רמב"ם. זה לא היה החשש שחמשת ילדיה עלולים להישאר יתומים אם הניתוח ישתבש. המנתח זיהה בעיה בקצב ליבה והחליט לעצור את הניתוח להוצאת הכליה השמאלית שלה, שאותה החליטה לתרום לאישה שלא הכירה קודם. כן, נעה החליטה בצעד יוצא דופן, בטח עבור אמא לחמישה ילדים, לתרום כליה במטרה אחת — להציל חיים. ולא, היא אפילו לא ידעה למי כשהחליטה להיכנס להליך המסובך הזה.

"אל תשאלו איזה סיפור היה לי בחדר הניתוח", היא אמרה כעבור יומיים לאלה פיזוב, האישה שזכתה בכליה. "שכבתי על המיטה מוכנה, ואז הרופא אמר לי שעוצרים הכל. נבהלתי. הביאו אקו לב, קראו לקרדיולוג לראות את התוצאות, ורק אז אמרו לי שאפשר לנתח".

פיזוב, ששוכבת מותשת על המיטה במחלקה הנפרולוגית בבית החולים, מחייכת בהכרת תודה מתחת למסכה הלבנה הגדולה שמגנה על פניה מפני חיידקים. "אולי זה היה בגלל ההתרגשות", היא אומרת למי שהפכה בין יום לאחות שמעולם לא הייתה לה.

ארבע פעמים נדחה ניתוח השתלת הכליה של פיזוב. תחילה משום שקופת החולים לא אישרה אותו, בפעם השנייה התגלתה בעיה רפואית שחייבה דחייה, ובמועד השלישי בעלה של אופטובסקי היה צפוי להיות בחו"ל. "דחינו למועד נוסף, אבל אביו של המנתח נפטר יומיים קודם, והניתוח שוב נדחה", היא מספרת לנו.

"כשהרופא אמר שהוא הולך שוב לדחות את הניתוח, חשבתי שאני מתה, אבל אחרי שהקרדיולוג אישר לנתח, ניגש אליי המרדים עם חומר ההרדמה ואמר לי, 'עכשיו את יכולה לישון בשקט'. וזה עבד כל כך מהר. מאותו רגע אני לא זוכרת כלום עד שהתעוררתי, כשבעלי לצדי".

אופטובסקי, 36, אם לחמישה, היא עובדת סוציאלית בכירה בשירות בתי הסוהר, שעוסקת בשיקום אסירים בכלא חרמון. לפני יותר משנתיים אירחו בביתם את יהודה מייטליס, בן דודו של בעלה, שעלה לישראל מארצות הברית כדי להתגייס לצה"ל. "הוא סיפר לנו שתרם כליה לאישה זרה", היא אומרת. "חשבתי שזה מקסים ושאני גם רוצה לתרום כליה כמוהו. באותו זמן תכננו להיכנס להריון, אז המתנתי. עברה שנה עד שנכנסתי להריון, ואמרתי שאחרי שאסיים להניק, אתרום כליה. 13 חודשים אחר כך התחלתי בתהליך".

אופטובסקי, כמו מייטליס, פנתה לעמותת "מתנת חיים", אותה הקים הרב ישעיהו הכר, מושתל כליה בעצמו, ועברה בדיקות רפואיות מקיפות שכללו בדיקות דם, שתן, אולטרסאונד כליות, צילום חזה, איק"ג וסיווג רקמות. "עברתי גם אבחונים פסיכולוגיים ופסיכיאטריים, שיחה עם עובדת סוציאלית ושיחה עם ועדה של משרד הבריאות, שכללה נציג ציבור, עורך דין, רופא, פסיכיאטרית ועובדת סוציאלית. הם רצו לבדוק שאני מבינה את הסיכונים וההשלכות שבניתוח והתעניינו במניעים שלי".

ולא היסטת לרגע?

"לא. תפקודי כליות של אדם בריא זה 400 אחוז. לא צריך את שתיהן כדי להיות טוב. אני אפילו יכולה להמשיך ללדת עם כליה אחת, ולכן אני לא חושבת שצריך להיות תור כזה ארוך להשתלת כליה בארץ. זה פשוט לא נשמע לי הגיוני ששבע מאות חולים ימתינו לכליה".

"אסור לצחוק, זה כואב"

אני פוגשת את אופטובסקי במחלקת כירורגיית כלי דם והשתלות יומיים לאחר הניתוח. קשה לה לדבר, והיא צריכה לקחת אוויר ולנוח בין המשפטים. למרות זאת, היא מתעקשת לספר על המניע לניתוח כדי להעביר את המסר החשוב לאחרים. בעוד כמה דקות תתגבר על הכאבים הקשים ותעלה לבקר את פיזוב, שאותה עדיין לא פגשה מאז הניתוח.

כשהיא נכנסת לחדר, פיזוב דומעת. אופטובסקי רוכנת לעברה ומחבקת אותה בחום. דמעות של התרגשות וזלגות מעיניהן. "איך את מרגישה?", שואלת אופטובסקי. "לאט לאט", משיבה פיזוב. "קמת כבר?" מתעניינת התורמת, "כן, הסתובבתי בחדר. איך את?". "תראי איך אני עומדת יפה", מחייכת אופטובסקי. "הרופאים השוויצו שהכליה שלי מתפקדת נהדר". שתיהן צוחקות ואוחזות בבטן. "אסור לצחוק — זה כואב", הן אומרות.

רימה דוידסון, אמה של אלה, עומדת לידן והדמעות שוטפות את פניה. "נעה היא עכשיו הבת שלי. היא הצילה את החיים של הילדה שלי", היא אומרת וגרונה נחנק. "כשהייתי רואה את אלה בוכה אחרי דיאליזה, הלב שלי היה יוצא מהמקום".

פיזוב, 41, תושבת מגדל העמק, עלתה מאוקראינה עם משפחתה בגיל 17. במשך שנים ניסו היא ובעלה להיכנס להריון, ללא הצלחה. "עשיתי הפריות מבחנה שמהן נכנסתי שלוש פעמים להריון, ושלוש פעמים הריתי באופן ספונטני. אבל כל ההריונות נגמרו בהפלה. הרופאים אמרו שזה מה שגרם למחלת הכליות.

"כבר ביקשתי לאמץ ילד, אבל לא נתנו לי. רצו לתת לי ילד נכה. אמרו שהם מסתכלים על הגיל של בעלי, שהוא המפרנס במשפחה, ולא על שלי. אמרתי להם שלא אוכל לקחת על עצמי לגדל ילד נכה. היו לי שלושה ימים של בכי. ביום הרביעי קיבלתי אירוע מוחי, שאחרי הכליות הפסקו לגמרי לתפקד. בשנתיים האחרונות הגעתי גם לדיאליזה. שלוש פעמים בשבוע, שלוש שעות טיפול כל פעם, סיוט לא נורמלי. את יושבת שם ומחכה שייפלו מלאכים מהשמיים וייקחו אותך. חשבתי שלא אצא מזה".

"היא עברה גיהנום של ממש", אומרת אופטובסקי. "לא ידעתי מה זה דיאליזות עד שפגשתי אותה. בכל טיפול היא איבדה שלושה קילו מהגוף. היא יצאה מכל דיאליזה ממוטטת, עם הקאות, ולא יכלה לתפקד. כל הזמן אנשים שעשו איתה את הדיאליזות, מתו". "הייתי חוזרת הביתה גמורה", מוסיפה פיזוב. "שוכבת כל היום ולא יכולה לתפקד עד ליום למחרת".

אופטובסקי מביטה בה בחמלה. "הכליה שלי פגז", אומרת נעה בקריצה לאח שנכנס באותו רגע לחדר. האח צוחק. "כן, ראיתי אותה באולטרסאונד היא באמת יפה וחזקה". "אל תצחיק אותנו דוקטור", מתחננת אופטובסקי בחיוך, "אני אח", הוא מתקן אותן, ושתיהן אוחזות בבטן מרוב צחוק.

"חטפתי את השוק של חיי"

"עוד לפני שהתחלתי את הדיאליזה אמרו לי שאצטרך כנראה תרומת כליה", מספרת פיזוב. "חטפתי את השוק של החיים שלי. התחלתי לקרוא באינטרנט כל מה שקשור לזה. אפילו בדקתי כמה יעלה לי לקנות כליה בחו"ל, כי הבנתי שבישראל זה לוקח בין שמונה לעשר שנים להמתין לכליה. עד שקראתי על עמותת מתנת חיים ונרשמתי".

נעה, יש לך חמישה ילדים, וכמו בכל ניתוח, גם כאן יש סיכונים. לא חששת?

"יש סיכונים מזעריים. היה לי רגע של פחד רק כשאמרו לי שיש משהו לא סדיר בקצב הלב שלי ושאוּלי דוחים את הניתוח, אבל לא חששתי מעצם הניתוח עצמו. הפחד הוא לא רצינוּלי. את לוקחת סיכונים גדולים יותר כשאת עולה על הכביש".

איך הגיב בעלך להחלטה?

"בעלי תומך בכל החלטה חשובה שאני רוצה לעשות בחיים. הוא יודע להרגיע אותי גם בדברים מפחידים. ההורים שלי נבהלו. אבא שלי רופא משפחה. הם ניסו להניא אותי מההחלטה, אבל אמרתי להם, 'אני לא מתייעצת איתכם, אני מודיעה לכם'. הם לא שמחים עם ההחלטה, אבל עוזרים לי בכל מה שצריך, כולל הטיפול בילדים כמובן".

ואיך סיפרת לילדים שלך?

"אמרתי להם, 'אמא הולכת לעשות ניתוח קטן. אני הולכת לתת את אחת הכליות שלי לאישה חולה, אני לא צריכה שתיים. זה אומר שאצטרך לא להיות בבית כמה ימים'. הם קיבלו את זה נהדר".

מדי כמה דקות מגיעים לחדר רופאים, אחיות, העובדת הסוציאלית של המחלקה ועובדי הניקיון. כולם מחמיאים לנעה ומתעניינים בשלומה. "בוודאי שזה כואב. יש לי חתכים בבטן, אבל עברתי ארבע לידות בלי אפידורל ואני יודעת להתמודד עם כאבים", היא אומרת. "נכון שבסוף לידה יש לך תינוק ביד, אבל גם עכשיו התברכתי במשהו לא פחות גדול בעיניי — הצלתי חיים של מישהו. אני נשארת בבריאנות נהדרת והחיים של אלה מתהפכים במאה שמונים מעלות".

אופטובסקי נולדה וגדלה בחיפה. היא למדה באולפנה לבנות בכפר פינס, ובמהלך לימודיה עבדה עם ילדים ובני נוער, שנשרו מהמסגרות הסדירות. "לחלקם היו תיקים פלייליים", היא אומרת. "התחברתי אליהם, והייתה לי פנטזיה לעבוד איתם".

היא החלה ללמוד עבודה סוציאלית לתואר ראשון. ובמקביל התחנתה והתגייסה לשב"ס. בשנה הראשונה עבדה בכלא באר"שבע וסיימה את לימודי התואר הראשון. כעבור שנה עברה עם בעלה צפונה, והחלה לעבוד בבית סוהר חרמון ולטפל באסירים שנגמלים מאלכוהול ומסמים. את התואר השני עשתה בקרימינולוגיה, ובמקביל פתחה בבית סוהר צלמון קבוצות טיפול לעברייני מין. עכשיו היא עובדת באגף שיקום שלב ג' בחרמון "זו המחלקה הכי מתקדמת של אסירים", היא אומרת.

שבועיים עברו מאז התרומה. אופטובסקי עדיין נחה בביתה, מתאוששת מהניתוח, ומתכננת לשוב לעבודתה כבר במהלך השבוע הקרוב. פיזוב, ששוחזרה לביתה לפני שבוע, כבר הספיקה לארח את נעה ואת בעלה בביתה. "אנחנו שומרות על קשר. אני עדיין עם כאבים, אבל כבר הרבה יותר פעילה. אפילו הזמינו אותי כבר להרצות בבתי ספר על התרומה, ולי מאוד חשוב להעלות את המודעות הציבורית", היא אומרת.

"נעה היא אחת מדמויות המופת של עם ישראל", אומר הרב ישעיהו הבר, המייסד והעומד בראש עמותת "מתנת חיים". "זו אישה ששום דבר לא יעמוד בדרכה. הכי יפה היה לראות אותה עם התינוקת בת השנתיים שלה, שהגיעה לבקר אותה יום אחרי ההשתלה, ועם כל ילדיה. היה קל מאוד לעבוד איתה. היא לא הציבה שום תנאים — רק להציל חיים. "התרומות האלה נותנות לי תחושה מרוממת שאני בן לעם מיוחד. כבר השבוע יהיו לנו עוד שתי השתלות. אנחנו מסיימים עכשיו שנה תשיעית ומגיעים לשמונים השתלות כאלה. יש סיכוי שנראה את הגשמת החזון שלנו — שמדינת ישראל תהיה במקום הראשון בעולם בזמן הקצר הדרוש להשתלת כליה".

פרטים לגבי השתלת או תרומת כליה בעמותת "מתנת חיים": 02-5000755, או [באתר](#)